

– Mí­nar egnu royndir gera, at eg handli beinan vegin t­á slíkt kemur undan kavi. Og t­í hefur sonurin hj­á m­ær skift skúla, sigur Niels Uni Dam

SAVNSMYND: ÁLVUR HARALDSEN

– Happingin gjørdist alsamt ógv­isligari og fyri okkum, ið vóru tey vanligu ofrini, gjørdist lívið eitt satt helviti, sigur Niels Uni.

Niels Uni átti tørn

Teir vóru triggir næmingar, sum vanliga stóðu fyri skotum, t­á h­appað varð. Niels Uni minnst tað, sum var tað býtt sundur í tíðarskeið, og í byrjanin av 8. flokki var tað hansara tørn.

– Eg varð læstur inni í skápum í fríkorterum, og t­á eg ikki var tað, varð eg h­appaður ella bukaður. Minnst serliga væl eitt fríkorter. Tað var inni í okkara skúlastovu á niðastu gongd í Venjingarskúlanum. Teir vanligu dreingirnir lögdu á meg. Teir hildu m­ær niðri, kroystu andlitið niður í gólvið soleiðis, at eg ikki fekk vent m­ær. Eg hoyrði onkran tendra ein t­endrara, eg f­øldi hitan og luktaði sviðin hár. Eg var ræðsluslugin, hugsaði »Teir seta eld á h­árið á m­ær!« Eg fór at gráta.. Teir sleptu m­ær og flentu at m­ær. Tann, sum hevði t­endraran, hevði sviðið hár á sín­um egna armi. Hann hevði ikki sett eld á meg, men stóð har og flenti, greiður hann frá.

Tað var t­á Niels Uni skilti, at hann var noyddur at verja seg á onkran hátt.

– Eg fekk onga hjál­p frá lærarunum, systkini hj­á m­ær vóru so mikið stór, at tey ikki gingu í skúlanum longur, og mínir bestu vinir gingu í øðrum skúlum. Eg var farin at ganga til Jiu-Jitsu, men eg dugdi ikki nóg væl til at verja meg ímóti flokkum av álopsmonnum, sigur Niels Uni.

Hann var greiður yvir, at skuldi

»Eg fekk onga hjál­p frá lærarunum, systkini hj­á m­ær vóru so mikið stór, at tey ikki gingu í skúlanum longur, og mínir bestu vinir gingu í øðrum skúlum. Eg var farin at ganga til Jiu-Jitsu, men eg dugdi ikki nóg væl til at verja meg ímóti flokkum av álopsmonnum«

Niels Uni Dam

hann fáa frið, mátti hann hava eitt vápn.

– Eg visti av royndum hj­á einum, sum var illa h­appaður í einum eldri flokki, at tað ikki loysti seg at taka knív við. Eg hevði heldur ikki hug til veruliga at skaða nakran. Ella tað hevði eg nokk, men eg visti, at tað ikki var gongd leið, sigur Niels Uni.

Hann vildi bara hava eitt vápn, ið hjálpti við at halda álopsmonnum burtur. Heima fann hann eina jarnketu. Hon var ikki serliga tung, kundi liggja í jakkalummanum, uttan at hon sást. Men samstundis var hon nóg tung til, at man fekk ilt, um man varð sligin við henni. Ketan var fullkomiliga perfekt til endamálið.

– Eg var ikki líka bangin, t­á eg fór í skúla morgunin eftir, greiður hann frá.

Flokslæ­rarin hjálpti

Í fríkorterinum nærkaðust nakrir av teimum og ætlaðu at loypa á Niels Una.

– Eg tók ketuna og sveiggjaði eftir teimum. Teir hildu seg burtur. Hetta gekk fínt. T­á fríkoterið var av, k­lagaði onkur av teimum til flokslæ­raran um,

at eg hevði eina ketu. Henda unga og fitta kona gjørdi, sum ivaleyst flest allir rætt­siktaðir lærarar høvdu gjørt. Hon tók ketuna frá m­ær. Men alt, ið eg sá, var, at t­á eg hevði trupulleikar, fekk eg onga hjál­p, men um eg vardi meg, so hjálpti hon teimum, sum vildu sleppa at buka meg, greiður hann frá.

Niels Uni kendi seg verjuleysan. Hann visti, at næsta fríkorter fór hann veruliga at fáa tað afturlønt.

– Eg var desperatur! Eg mátti hava ketuna aftur! Eg mátti fáa verju!

Flokslæ­rarin spældi klarinett, og taskan við klarinettini stóð á pultinum. Eg tók taskuna og rann yvir til vindeygað, har eg helt taskuna út íggjøgnum tað. »Tú fært taskuna, viss eg fái ketuna«, segði eg.

Hvat síðan hendi minnst Niels Uni ikki. Hann veit tó, at hann ikki fekk ketuna aftur. – Hetta er mítt síðsta minni av Venjingarskúlanum, sigur Niels Uni í endurminningunum í Skúlablaðnum.

Finnur seg ikki í t­í í dag

Ógvusliga happingin fekk tibetur ein enda, og familja og vinir hj­á Niels Una

vóru røsk at vera um hann, og geva honum eina kenslu av stuðli og forstá­lsi fyri t­í, sum farið var fram.

Niels Uni er í dag 42 ára gamal og pápi at fýra dreingjum. Ein sonur hansara hevur upplivað happing í skúlanum. Munurin millum hend­ingarnar hj­á Niels Una, og tað, sum sonur hansara hevur upplivað er, at nú verður rópt varsko og tað beinan vegin.

– Eg finni meg snøgt sagt ikki í nøkrum formi fyri happing. Eg veit hvussu tað kennist, sigur Niels Uni.

Hansara eftirmeting av hend-ingunum í ungdómsárunum er, at hann átti at skift skúla áðrenn stóðan gjørdist so ógvuslig. Men hann er eisini skiljandi um, at hugsunarhátturin var øðrvísi t­á.

– Men mí­nar egnu royndir gera, at eg handli beinan vegin slíkt kemur undan kavi. Og t­í hefur sonurin hj­á m­ær skift skúla, sigur Niels Uni.

Hann dugir ikki at meta um, hvørt hendingarnar í ungdómsárunum framvegis merkja hann í dag. – Tað er vónleyst at siga hvussu eg hevði verið, um eg ikki varð h­appaður, sigur Niels Uni.

Tó kennir hann enn minnini sterk, t­á ið hann hittir teir, sum h­appaðu hann.

– Eg klári enn ikki ordiliga at hyggja í eyguni á teimum, sigur Niels Uni.

Onga loysn uppá happing

Hóast Niels Uni hevur royndir bæði sum tann h­appaði og sum foreldur at einum h­appaðum, so hevur hann einki boð uppá, hvussu forðast skal fyri happing í skúlanum.

– Eg haldi nógv viðurskifti kunnu gerast betri, og fyrst av øllum er neyðugt, at avvarðandi og myndugleikar taka stóðuna í álvara. Men júst hvussu happing skal st­eðgast, veit eg ikki, sigur Niels Uni.

Hansara meting er, at lærarar og skúlaleiðslur ikki altíð eru nóg væl vitandi um avleiðingarnar av happing, og t­í eru tey ikki nóg st­oðuføst í gerandisdegnum.

– Mín uppliving er, at mong innan skúla­verkið ikki eru útgjørd til at taka dystin upp við ein truplan flokk, sum er merktur av happing. Og tað er ikki nóg gott, sigur hann.

Happing er eitt torskilt økið, og júst hvussu farast skal fram fyri at forða fyri, at ungdómar h­appa hvønn annan, er vónleyst at siga. Eitt er tó greitt – vit mugu viðurkenna trupulleikan og álvaran í t­í, áðrenn vit kunnu st­eðga happing í fólka­skúlanum.